

FØNS - BÆREDYGTIGT LOKALSAMFUND

01-01-2014

Udviklingsplan for Fønsskov

Første gang man hører navnet Fønsskov er i Valdemars Jordebog fra 1231 - Fønsskov. Forleddet er øge- og indbyggernavnet fynbo. Efterleddet er næs som betegner stort kystfremspring.

UDVIKLINGSPLAN FOR FØNS

FORORD

Finansiering og samarbejdspartnere

Denne udviklingsplan er en del af LAG Middelfarts projekt "Udvikling af lokalsamfundene i Middelfart Kommune". Projektet gennemføres af LAG Middelfart i samarbejde med Middelfart Kommune, DGI og Landdistrikthuset med tilskud fra Landdistrikts-pulje samt Landdistriktsprogrammet 2007-2013 via Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, EU og LAG Middelfart. Projektet har til formål at give borgere, foreningsrepræsentanter og erhvervsdrivende i de enkelte landsbysamfund et redskab, som er med til at bidrage til udviklingen i såvel lokalsamfundene som i kommunen og være med til at bidrage til den fortsatte udvikling, som gør områderne til gode steder at bo. Dette med udgangspunkt i de lokale ressourcer, som findes i lokalområderne. Bistand ift. gennemførelse af aktiviteterne i udviklingsplanen og fundraising kan fås via LAG Middelfart og Middelfart Kommune. Se kontaktoplysninger bagest i udviklingsplanen.

Indhold

FORORD	2
FØNS – HELT TILBAGE TIL STENALDEREN	4
Fønsøre	5
Sparretorn	5
Sognet	5
Skovløkken.....	6
Jomfrumarken	7
Fønsskov	7
FØNS OG OMEGN I DAG	8
Fønsvej.....	8
Føns og omegn i dag	8
VISION FOR FØNS OG OMEGN	11
INDSATSONRÅDER OG ARBEJDSGRUPPER	11
Føns Nærvareme	11
Baggrund	11
Bredbånds- og mobildækning i Føns og Omegn.....	11
Vision	11
Baggrund	11
Handling.....	12
Landsbypedel	12
Visionen	12
Baggrund	12
Mulige modeller	12
Handleplan.....	13
Tanker og problematikker.....	13
Føns skole.....	13
Vision	13
Baggrund	13
Handleplan.....	13
Sø, strand og overfladevand	14
Visionen er at skabe	14
Baggrunden.....	14
Strategien er:.....	14
Påbegyndt handlingsplan	15
KONTAKTPERSONER	16

FØNS – HELT TILBAGE TIL STENALDEREN

Indeholder data fra
Geodatastyrelsen,
Matrikelkortet,
WMS-tjeneste

Føns er en lille landsby i Middelfart Kommune. Allerede i vikingetiden er Føns beskrevet som handelsplads, og i middelalderen havde Føns købstadsrettigheder, som senere gik over til Middelfart by. Hele området har dog været beboet siden stenalderen, hvilket utallige fund af stenalderredskaber, rester af årer og andet giver bevis på. Der er fundet rester af bopladser på bunden af både Gamborg Fjord og Tybrind Vig.

Første gang man hører navnet Føns er i Valdemars Jordebog fra 1231 – Fyunnæs. Forleddet er øge- og indbyggernavnet fynbo. Efterleddet næs betegner et stort kystfremspring. Byen omtales som "Adelby med kirke". Byen regnes for at være grundlagt i vikingetiden. I biskop Jakob Madsens visitatsbog finder man oplysninger om, at Føns skulle have været

købstad. Dette bestrider Trap, som højst vil mene, at det har været en stabelplads for handelsbyen

Lybæk. At Føns på sin tid var en ret betydelig by, må anses for givet.

Sognets grænse mod nord til Udby sogn var førhen adskilt af vandet, som gik helt ud til det nuværende Broende ved Assenslandevejen. Denne lange vejle, som nogle steder var op til 1 m under havets overflade, blev inddæmmet i 1800-tallet, men først i 1863 rigtigt afvandet med sluse og et par snegle, som sneglede vandet ud.

Disse blev drevet af en vindmølle (Fønsvang Mølle), hvor mølleren havde fri bolig og næring imod, at han sørgede for at pumpe vandet fra afvandingskanalen ud i Gamborg Fjord. Fønsvang Mølle betjente en stor kundekreds af

husmænd, gårdmænd og forpagtere på egnen, men i 1950 måtte man indstille møllet, og møllehatten med vinger og mølleri blev nedtaget og de store snegle erstattet af eldrevne pumper.

Føns Vig. En 2 m høj jordvold er etableret ca. år 1800 for at værne de lave arealer mod højvande, som før voldens etablering blev oversvømmet, så snart der var højvande. Vandet kunne dengang gå helt ind til Ørslev Skovgård ca. 3 km. inde i landet. Efter angivelse på gamle kort ser det ud til, at vejen mellem Rud og Føns har været længere mod øst. Vejen eller stien har gået i en skrå linje fra Skrædderhuset, nuværende Føns Strandvej 11. til Ovnhuset i Føns.

Fønsvang Mølle 1939

Kilde: Det kongelige bibliotek: www.kb.dk

Halvøen, som strækker sig ud fra den sydlige side af Føns Vig fra Rud, hedder Ålehoved, men navnet er fra nyere tid. Det oprindelige navn var Olitshoved fra byen Olit, som formodentlig har ligget i området, hvor den nuværende Skovløkke husmandskoloni nu ligger. Navnet Olemarken var navnet på den mark, som ligger på den østlige side af den offentlige vej.

Fønsøre

I oldtiden og middelalderen var der en livlig færgetrafik fra Fønsskov til Stenderup Hage, hvorfra der var let adgang til det sydlige udland. Den nu forsvundne by ved færgestedet hed Fønsør, og derom skriver i 1624 præsten Jørgen Kjeldsen: "Ved Sparretorn ¼ mil fra Føns begynder en stor skov, som hedder Fønsskov og strækker sig derfra udi vester mellem tvende strande. 3 fjerdingvej i længden i vester ude i samme skov ud mod en ø (Fænø) ligger hart hos hinanden 3 gårde kaldet Fønsøre."

På den sydlige side af Føns by ligger endnu en vejle bestående af uafvandede strandenge med en hovedsø kaldet Gardersøen. Derfra er der en åben rende, kaldet Vejlerenden, med udløb i

Disse afsides liggende gårde, som endnu nævnes i 1725 og 1755, er rester af landsbyen, som kort før år 1800 samles til gården Ellegård.

Ellers var det meste af halvøen skovklædt, men i 1744 fik grev Christian Gustav Wedell tilladelse fra kongen til at omhugge skoven og udlægge jorden til bøndergårde, grundet grevskabets dårlige økonomi.

Sparretorn

Sparretorn nævnes allerede i 1530, men er da kun en stor bondegård. Sparretorn blev gjort til hovedgård i 1718, da enkegrevinde Hannibal Wedell tilbyttede sig gården i stedet for hendes enkesæde Rugård. Hun gav den navnet Bannerslund (hun var født Banner), men år 1800 fik den igen navnet Sparretorn.

Hovedbygningen Sparretorn.

Kilde: Det kongelige bibliotek: www.kb.dk

Sognet

Føns sogn og de folk, som har levet og boet her, har gennem tiderne skilt sig ud fra det, man kan kalde et almindeligt, dansk sogn. Det skyldes nok først og fremmest, at man her foruden den almindelige sociale lagdeling med store bønder, mindre bønder og husmænd, håndværkere og arbejdere havde en ret stor gruppe, som helt eller delvis ernærede sig ved fiskeri. Disse mennesker var på en egen måde mere frie. De havde deres egne meninger, deres egen humor. Hvis de havde levet i dag, var de uden tvivl blevet kaldt originaler. Man delte livet med hinanden, men forstod også, at man var afhængig af hinanden.

Dog var der for det meste små kår rundt om i de små fiskerhjem, men når makrelstimerne gjorde deres visit i Føns Vig, blev de hurtigt observeret af de spejdende fiskere, som derefter hurtigt kom i bådene og ved hjælp af et stort net bogstaveligt talt trak fiskene op på stranden. Sådant en omringningsmanøvre kunne godt give 10-15 kasser makreller, og så var der mad på bordet i de små hjem. En del af disse fisk blev omgående bragt til røgning. Det var skomageren og fritidsfiskeren Valdemar Larsen, der var specialist i denne kunst, og han var ikke karrig. Mången en halvsulten skoledreng fik her et festmåltid, når skomageren bød på nyrøget makrel på en lap avispapir med et godt drys salt på.

Det var almindeligt, at man foruden fiskeriet, som både var erhverv og hobby, havde forskelligt løst og fast arbejde ved siden af, nogle som almindelige arbejdsmænd, andre som små entrepriser udi dræn og kloakarbejde. Man slog sig igennem og stillede ikke store fordringer.

For de, som på den tid var børn og især drenge, var der en person, som alle kendte og holdt af. Det var førmtalte Valdemar Skomager. I ham havde børnene en sikker forbundsfælle. Kom man til hans dør med et problem, det kunne f.eks. være, at propperne nu igen var røget på de gamle fodboldstøvler, ja, så lagde skomageren gerne det til side, han var i færd med, og gik i gang med de gamle støvler. Når man kom ind i forgangen til hans værksted, hang der et ladt hanegevær, og neden under stod der med kridt skrevet: Giv agt. Bøssen er ladt! Hvis en gåseflok skulle lægge ruten hen over skomagerhuset, var der jo ikke tid til de store forberedelser. Det bør nok lige nævnes, at skomageren sad i sognerådet, valgt af det radikale Venstre, og at han også var referent til det lokale Middelfart Venstreblad, og at han i øvrigt blandede sig i alt, hvad han kunne overkomme.

En anden person, som også havde meget til overs for børnene, var hjulmand Gorm Gormsen. Han og hans kone Anna var barnløse, men de var begge meget glade for børn (hvis de da opførte sig ordentligt). Manglede man lister til en drage eller materialer til en størekasse, ja, så var det altid at finde i Gormsens værksted. Mange husker også de kælke og ski, der her blev

fabrikeret. De var ikke just strømlinede, men dog ganske brugbare. Livet i Føns har været præget af fællesskab og afhængighed af hinanden, småhåndværkere, købmænd, og den øvrige befolkning. Man var fælles om kirke, skole og forsamlingshus, og dette var på mange måder tilstrækkeligt for sognets beboere.

Føns skole

Kilde Det kongelige bibliotek: www.kb.dk

Dette gjaldt for Føns og Rud, men i 1927 skete der med lensafløsningen det, at et helt lille nyt samfund opstod i den vestlige del af Ørslev sogn, nemlig statshusmandskolonien Skovløggen. 16 nye brug blev bygget, og man fandt det hurtigt påkrævet med en sogneskelsændring, så kolonien kom til at høre til Føns sogn og skoledistrikt.

Skovløggen

De mennesker, der på bare en sommer bosatte sig på Olemarken var yngre folk. Nogle af dem havde flere børn, men fælles for dem alle var, at de var økonomisk svagt funderet. De første år bragte da også en del udskiftninger. 5 ejendomme fik nye ejere, men man slog sig igennem takket være små prioriteter og små fordringer. Disse små ejendomme var alle på 10 tdl., og det var overvejende animalsk produktion med malkekøer, svin og fjerkræ. Husmanden holdt en stor eller 2 små heste. Det var almindeligt med nabosamarbejde, især omkring kornhøst og tærskning.

Skovløggen ind mod Føns.

Kilde: Det kongelige bibliotek: www.kb.dk

Jomfrumarken

I 1955 blev Jomfrumarken udstykket, og 4 nye brug blev oprettet. På samme tid blev der oprettet 5 nye brug på Ålehoved på jord, der var afstået fra de tre Rudgårde, som derefter overgik fra forpagtning til selveje. Ligeledes blev der oprettet tre brug udstykket på Sparretorn alle husmandsbrug. Den direkte årsag var overdragelsen af Wedellsborg gods fra lensgrevinde Inger Wedell til hendes søn Tido Wedell og den dermed følgende afståelsespligt til den danske stat.

Fønsskov

Fønsskov var et helt lille samfund for sig i Føns sogn. På et tidspunkt i 1800 tallet menes der at have været helt op til 70 familier eller 300 – 350 mennesker.

De store gårde på nær Sparretorn, hvis historie føres tilbage til 1530 samt gammelgård, som altid har haft et jordtilliggende på 100 tdl., er samlet af tre eller endnu flere små gårde på ca. 30 tdl. Disse gårde var fæstegårde, men efter sammenlægningen gik de senere over til forpagtning, undtagen Torbenhøj, som blev drevet af en forvalter. Fønsskov havde op til 1950 egen skole og forsamlingshus, egen købmandsforretning og smedje. I skolen modtog børnene undervisning af læreren, og i forsamlingshuset gjorde unge gymnastik eller spillede dilettant. Her blev også holdt foredrag, og derudover havde man et godt bibliotek.

Denne udvikling standsede i begyndelsen af 60-erne, da man fra grevskabets side ikke ønskede at forny forpagtningerne, men i stedet selv ønskede at drive jorden. Dette satte en udvikling i gang, som førte til lukning af Fønsskov skole og reducering af befolkningen. Også de mindre ejendomme mistede jorden og dermed eksistensgrundlaget. Dermed forsvandt også husdyrene og de levende hegn, alt sammen for at give plads til stordrift og storlandbrug.

De bedste huse blev istandsat og udlejet, mens de ringeste blev nedbrudt og fjernet. I 1971 brændte den gamle fine gård Ellegård angiveligt på grund af et lynnedslag i de

elektriske installationer. Det satte det sidste punktum for et samfund.

Risbro.

Kilde: Det kongelige bibliotek: www.kb.dk

I 1903 gik en karl ved navn Nicolaj Hansen og pløjede på gården Risbros marker, da hans opmærksomhed fangedes af en lille genstand, der blinkede i den pløjede jord. Han samlede den op, og det viste sig at være et lille sølvsmykke formet som en hammer. Nicolaj Hansen gemte sit fund i en lille æske sammen med nogle gamle mønter. Mange år senere viste han det til lærer H.C. Frydendahl, Krarup, som indleverede det på Nationalmuseet med ordene: "Værsågod. Her er en Thors Hammer!"

Dette var den første Thors Hammer af i alt 13 af den slags smykker af sølv, som er fundet rundt omkring i landet, hvilket vidner om, at man før kristendommens indførelse bar hammertegnet i stedet for korstegnet på brystet.

Thors Hammeren var i mange år byvåben i Nørre Aaby Kommune. Byvåbnet blev tegnet af tidligere sognepræst i Føns, Karen Larsen.

Byvåbnet for tidligere Nr. Aaby kommune

FØNS OG OMEGN I DAG

I DAG ER FØNS FORTRINSVIS BEBOET AF PENDLERE. MANGE AF GÅRDENE DRIVES SOM FRITIDSLANDBRUG, OG DE STORE FOLKEHOLD ER VÆK.

Kilde: Debatbogen "Lidenskab og smålighed" 1992.

Fønsvej

Udviklingen i Føns sogn blev præget af den almindelige udvikling på landet: svigtende priser på landbrugsvarer, nedgang i den animalske produktion samt større og større landbrug.

Mange smålandbrug har solgt jorden fra eller bortforpagtet den. I dag er Føns sogn et sted, hvor det er attraktivt at bo, fordi der er både skov og strand og et godt socialt liv.

Føns og omegn i dag

I dag er Føns fortrinsvis beboet af pendlere. Mange af gårdene drives som fritidslanbrug, og de store folkehold er væk.

Vi har dog stadig en række små erhverv som:
Broderiforretningen Ingridmarie på Ovnhusvej

Garnforretningen
ved Birthe Holmgaard på Ronæsbrovej

Minigalleri og rammeværksted
ved Esben Back på Jydekrogen

Galleri og lysestøberi
ved Jesper Clante på Præsteengen

Galleri Rande
ved Kirsten Rande på Føns Strandvej

Salg af fersk og røget fisk
ved Per Hauptmann på Føns Strandvej

Salg af både og skovværktøj
fra Vestfyns Bådcenter i Skovløkken

Økologisk gårdbutik
på Broendegården på Assensvej

Bed and Breakfast
hos Erik og Birthe Nielsen Fønsvej

Feriehytte
hos Per Hauptmann på Føns Strandvej

Familieterapi
ved Karen Gerdes på Fønsvej

Kraniosakralterapi
ved Helle Wulff på Broendegården på Assensvej

Føns Fårelaug med spælsaufår

Føns Strandkiosk

Derudover har vi en kombineret vuggestue og børnehave, som hedder "Søstjernen". Den har til huse i den tidligere lærerbolig ved Føns skole.

Føns gl. skole (gården)
Billedet venligst udlånt af Middelfart kommune

Mange af de større børns aktiviteter foregår ved stranden, hvor de har læskur, bålplads mv.

Føns har også eget forsamlingshus i den tidligere skole. Her arrangeres fester og mange sociale aktiviteter som gymnastik, fællesspisning, generalforsamlinger, foredrag mv.

Fællesspisning Føns Gl. skole

Skt. Hans-aften
Billeder venligst udlånt af Middelfart kommune.

I bunden af Føns Vig ligger en jollehavn, som ejes og drives af Føns Vig Amatørfiskerforening. Havnen har en stor bro og en mole, som er blevet hævet, så den kan klare kraftige vinterstorme. Herfra går der dagligt fiskerbåde og joller ud for at hente fisk.

Foruden Føns Vig Amatørfiskerforening har Føns følgende foreninger:

- Føns Vig Jollehavn
- Beboerforeningen for Føns og Omegn
- Føns Søsportsklub
- Onsdagsklubben i Føns Præstegård
- Fønsineklubben
- Føns frivillige Brandværn
- Sommerhusforeningen for Juul Nielsensvej
- Sommerhusforeningen for Holmevej
- Sommerhusforeningen for Vigen

Føns Strand.

Kilde: Det kongelige bibliotek: www.kb.dk

Endelig har Føns en hundetræningsplads

For at orientere beboerne om Føns og Omegns aktiviteter uddeles hver måned et lille blad, der fungerer som en erstatning for den nedlagte brugs' opslagstavle.

Føns Kirke

Billede venligst udlånt af Middelfart kommune

Føns kirke, som oprindeligt var en trækirke opført i år 976, blev i 1100 tallet afløst af en lille stenkirke. I 1478 blev den udbygget til den nuværende kirke, som ligger højt med udsigt til Jylland, Føns Vig, Gamborg Fjord og Fønsvang Sø. Kirken har en altertavle, som menes at stamme fra Claus Bergs værksted i Odense.

VISION FOR FØNS OG OMEGN

Føns og Omegn er et sted, hvor der er rart at bo. Der er smukt og velholdt, og her er et forsamlingshus, som er velbesøgt af både lokale og udefrakommende, og en dagsinstitution som er fyldt med glade børn, fortrinsvis lokale.

INDSATSOMRÅDER OG ARBEJDSGRUPPER

Føns Nærvarme

Baggrund

Føns Nærvarme begyndte slet ikke som Føns Nærvarme, men som en interesse blandt beboerne for bæredygtighed, ikke blot i energimæssig forstand, men i særdeleshed, landsbyens bæredygtighed – overlevelse.

En megen betydende faktor for, at mennesker vil blive ved med at flytte til Føns, er, at det rent faktisk er til at bo her. Her er skønt på alle måder, men hvis man ikke længere kan holde varmen, fordi fyring med oliefyr er blevet forbudt, så er det måske fristende at flytte inden for fjernvarmens forsyningsnet.

En gruppe af borgere satte sig for at undersøge mulighederne for en fælles bæredygtig varmforsyning.

Stiftende generalforsamling oktober 2013

Efter et par års arbejde (2011- 2013) med skiftende økonomiske udfordringer kunne arbejdsgruppen invitere til stiftende generalforsamling 9. oktober 2013. De forsamlede var forinden blevet forsynet med

vedtægterne for Føns Nærvarme, og den første valgte bestyrelse er nu i arbejdstøjet.

Det bliver ikke ved med at være et halmværk

Mange af os i Føns og Omegn synes ikke, at et halmvarmeværk er en rigtig bæredygtig energiforsyning. Derfor kaster vi os på et tidspunkt ud i at undersøge, hvad halmværkets afløser skal være for en type energikilde.

Vi glæder os over, at vi forhåbentlig snart skal se ledningsnettet brede sig i byen og halmværket rejse sig, og samtidig tænker vi i de samme baner, som vi gjorde for et par år siden, nemlig: dybe termiske borer, varmepumper på vandet fra Føns Vig, vindmølle(er ansøgt hos kommunen) etc. etc.

Bredbånds- og mobildækning i Føns og Omegn

Vision

I Føns og Omegn har alle en bredbåndsforbindelse, som har en hastighed og størrelse, så man kan arbejde hjemmefra og se tv. Samtidig kan alle tale i mobiltelefon uanset, hvilket teleselskab man bruger.

Baggrund

I selve Føns er bredbåndsforbindelsen ok, men så snart man bevæger sig uden for Føns, er der

problemer, dels med en usikker forbindelse og dels med en forbindelse, som ikke kan tage store dokumenter eller billeder. Det er uholdbart, når vi samtidig har en del beboere, som driver virksomhed fra hjemmet eller har vagter i forbindelse med deres daglige arbejde.

Samtidig er det nærmest absurd, at mobilforbindelserne er så dårlige, at en skal ud på sin gårdplads for at få forbindelse, mens en anden har et bestemt hjørne i stuen, hvor der er forbindelse. I en verden, hvor mobiltelefonien bliver mere og mere udbredt, er det en uholdbar situation.

Handling

Arbejdsgruppen har drøftet mulighederne for at gøre noget ved forholdene og nåede frem til, at det var Middelfart Kommune, som måtte presse på, så udbydere fik forbedret forholdene. Arbejdsgruppen har haft en livlig korrespondance med embedsmænd og politikere, og embedsmænd og politikere har haft et møde med teleselskaberne. Der er endnu ikke kommet noget konkret ud af mødet, men gruppen vil fortsat presse på og hjælpe med at anvise steder til master, til forholdene er ok.

Senest har arbejdsgruppen planlagt et borgermøde, hvor Energi Fyn vil orientere om priser og muligheder for at få fibernet i selve Føns.

Landsbypedel

Visionen

Føns fremstår som en smuk, renholdt og velplejet landsby for beboere og besøgende, såvel i byen og vejene dertil som på stranden og området omkring.

Baggrund

Føns og Omegn rummer en rig og varieret natur. Vi har badestrand med blå flag, jolle havn og campingplads i umiddelbar nærhed. Desuden går Margueritruen lige gennem landsbyen.

Dette tiltrækker naturligt et stort antal besøgende og medfører derfor en øget

belastning af områderne i og omkring landsbyen, herunder stranden, havnen og vejkanterne langs ruterne, som fører til området.

I dag bruger Middelfart Kommune ressourcer, og frivillige bruger ligeledes, dog i mindre grad, ressourcer på at renholde og vedligeholde områder omkring strand, børnehave, forsamlingshus og fugletårn.

Landsbyen og området omkring ville kunne fremstå endnu mere indbydende for alle, hvis der var mere konstante ressourcer til rådighed og organisering vedrørende disse opgaver.

Mulige opgaver

- Pleje af og opsyn med området v/ fugletårnet
- Pleje af og opsyn med området v/ strandkiosken og toiletbygningen
- Pleje af og opsyn med renholdelse af off. strand, bord/bænke og off. badebro
- Rengøring og opsyn med toiletbygningen
- Rengøring af Søstjernen
- Pleje og renholdelse af området omkring skolen
- Renholdelse af buskur, byskilte og velskilte
- Renholdelse og glatførebekæmpelse af fortove
- Pasning af Føns Nærværme

Mulige modeller

Frivillig-ordning:

Frivillige overtager udførelsen af kommunale opgaver i begrænset omfang, afhængig af ressourcer, og midler overføres fra kommunen til lokalsamfundet i Føns, hvor de kan anvendes til nye tiltag, som er til gavn for beboerne.

Modellen er meget afhængig af, at der er personer, som vil yde en frivillig indsats, ikke bare i opstarten, men også på sigt.

Modellen kunne måske være en turnusordning, hvor opgaverne går på skift blandt frivillige. Det forudsætter, at de valgte opgaver ikke er af daglig karakter med deadlines for udførelse.

Ansættelse af landsbypedel ved Føns Nærværme (FN):

Kommunen betaler en aftalt pris til FN for udførelse af de overdragede opgaver.

FN ansætter en person til varetagelse af driften + udførelse af landsbypedelopgaver.

Modellen giver mulighed for at overdrage flere og større kommunale opgaver, også opgaver med deadlines.

Handleplan

Udvalget skal på et borgermøde have belyst, om det er sandsynligt, at der er ressourcer til rådighed til den frivillige og ulønnede landsbypedel.

Udvalget skal have en dialog med FN om mulighederne for at lade FN stå for ansættelsesforhold og udførelse af landsbypedelopgaver i kombination med pasning af FN.

Udvalget skal afklare med kommunen, hvilke opgaver der kan overtages fra kommunen, afhængig af om der kan etableres en frivillig ordning eller et samarbejde med FN.

Udvalget skal efterfølgende vurdere fordele og ulemper ved de to modeller.

Tanker og problematikker

Frivillig-ordning eller lønnet job (almindelig ansættelsesforhold), evt. i samarbejde med Føns Nærværme.

Er der overhovedet varige frivillige ressourcer?

Kan man få kommunen i tale vedr. Overdragelse af kommunale opgaver og lade pengene følge opgaverne?

Juridiske og ansættelsesretslige forhold ved lønnet job?

Muligheder /problematikker ved kombineret ansættelse (Føns Nærværme og landsbypedel)

Anskaffelse og anvendelse af maskiner, tilladelse til anvendelse

Føns skole

Vision

Føns skole er et velholdt og velbesøgt samlingssted for lokale og gæster udefra. Føns skoles økonomi hviler i sig selv, og der er hele tiden planer for vedligeholdelse og udbygning

Baggrund

Føns skole drives af Beboerforeningen for Føns og Omegn, mens bygningerne ejes af Middelfart Kommune. Selve skolegården ejes af Føns.

I forbindelse med købet af skolegården, blev der lavet en 3-årig aftale mellem Beboerforening og kommune, så beboerforeningen hvert af de 3 år modtager et tilskud på kr. 19.000,- Føns skole er det sted, hvor alle lokale arrangementer holdes, og samtidig lejes Føns skole ud til private fester.

Føns skole har et serveringskøkken, en sal og ny istandsatte toiletter.

Handleplan

Foregår i Beboerforeningens regi.

Sø, strand og overfladevand

Området er opdelt i to hovedemner, hvor det ene vedrører vandet, der omgiver os (sø, strand og fjord), mens det andet emne vedrører det vand, der kommer til os – fra oven.

Visionen er at skabe

- A. et naturformidlingscenter til styrkelse af natur- og kulturhistorie- formidlingen i og omkring Føns samt at skabe større tilgængelighed til vandet og naturen omkring Føns – både for os selv og for "fremmede" – vandrefolk, cyklister, sejlere og roere.
- B. En lokal bæredygtig håndtering af regnvandet. Brug af regnvand som en ressource både som brugsvand (toiletter, bilvask, havevanding m.m.), men også til oplevelser (vandrender, regnvandsbede m.m.)

Baggrunden

Vi har i Føns og omegn en skøn natur- og kulturhistorie, som vi gerne vil bevare og udbrede. I den vestlige ende af Fønsvang sø står bunden af den gamle vindmølle, som i mange år maledede korn og afvandede det gamle Fønsvang (nu søen). Møllen bruges i dag kun til møder og sammenkomster for en lukket kreds. Møllen er en del af vor kulturhistorie og bør bevares og åbnes for alle. Møllen kunne danne base for etableringen af et formidlingscenter, som både rummede Føns natur og kultur.

- A. Vi mangler desuden rasteplasser for vore gæster (både dag og nat). I bunden af Gamborg Fjord – på den sydlige side – ligger der et forholdsvis ubenyttet/udnyttet område (strandeng), som kunne udnyttes i sammenhæng med møllen til etablering af en naturlejrplads og en plads til dagsophold. Vi har desuden en dejlig badestrand, som vi gerne skulle bevare og gøre handicapvenlig, således ar vi trækker flere gæster til vort område og dermed gør opmærksom på Føns og dens værdier.
- B. Vi – en bæredygtig landsby – skal yde vort til at spare på drikkevandsressourcerne, mindske oversvømmelserne, kvælstofudvaskningen samt beskytte vort badevand.

Strategien er:

Ad. A

- 1) Opbygge møllen til sit gamle ydre med de muligheder, det giver for lokaler, udstillinger m.m..
- 2) Opføre shelter, gangbro, borde-bænkesæt på arealer ved fjorden (udfordring strandbeskyttelseslinje, beskyttet natur) og etablering af toilet i møllen.
- 3) Styrke vort blå flag ved Føns Strand, herunder at forbedre strandens udstyr.
- 4) Øge tilgængeligheden til vandet – handicap (primært Føns Strand).
- 5) Lave trampestier i nærområdet. Kortlægning og formidling.

Ad B.

1. Lave et Føns ide katalog til brug af regnvand.
2. Skabe fællesløsninger/ideer til at aflede vandet til egen grund, ikke kun til nedsivning, mens også i husdriften, således at der spares på vandværksvand..
3. Undersøge om der er økonomisk incitament til at bruge overfladevandet – søge midler/fonde.
4. Bruge tagvand fra Føns skole til regnvandsbed, måske som et led i en gårdforskønnelse.
- 6 Åbne/etablere grøfter og render gennem byen

Påbegyndt handlingsplan

A1-2 Der er pt. en dialog med Middelfart Kommune (natur og miljø) omkring projektet samt Wedellsborg, som ejer af Føns Vang og af arealerne på begge sider af Ronæsbrovej og mellem søen og Gamborg Fjord.

Føns Vig. Billede venligst udlånt af Middelfart kommune.

A4 Middelfart kommune har ansøgt Naturerhvervsstyrelsen om tilladelse til at etablere en handicaprampe samt en ny trappe over diget- som erstatning for svelle-trappen.

A5 Der er pt. Igangsat undersøgelse af mulig placering af stier, studie af diskrete afmærkninger mv.

B2-5 Der er sket henvendelse til Middelfart Spildevand for overblik over de aktuelle afledningsforhold for de enkelte huse i Føns.

KONTAKTPERSONER

Beboerforeningen for Føns og Omegn	Lisbet Hansen	6442 1960
Lokaludvalget for Føns og Omegn	Jette Erichsen	6443 3212
Føns Vig Amatørfiskerforening	Per Hauptmann	6442 1244
Føns og Omegns Vandværk	Jens Mortensen	6442 3648
Føns Kirkekor	Helga Skjøde Knudsen	2175 6482
Fønsinerne	Lis Hansen	6442 1431